

Läsfrämjandeplan 2022-2023 för Ovanåkers kommun

Kommunens huvudbibliotek, Edsbyns bibliotek, delar lokaler med Edsbyns museum i Vox Cultura. Filialen Alfta bibliotek är ett kombinerat folk- och skolbibliotek beläget i samma byggnad som Alftaskolan.

Aktiviteterna genomförs bara om det kan ske på ett säkert sätt ur smittrisksynpunkt.

Samarbete mellan BVC/MVC/familjecentraler och folkbibliotek

- Gåvoböcker ”Knacka på”. BVC delar ut presentkort när barnen är ca 8 månader, och böckerna hämtas ut på folkbiblioteken.
- Information om språkutvecklingen och betydelsen av läsning, rim och ramsor m.m. ges till föräldragrupper vid BVC- och Bokstartsträffar på folkbiblioteken.
- Broschyren ”ABC-droppar” köps in av folkbiblioteken och delas ut på BVC. Den innehåller boktips och beskriver barnets språkutveckling och finns i fem olika utföranden, för barn i olika åldrar.
- Bokdepositioner i väntrum.
- Bokstart, ett samarbete mellan folkbiblioteken, BVC och Kultur Gävleborg.
- Biblioteket har startat ett språknätverk med ombud för förskolor och BVC/Bokstart.
- Häftet ”Böckerna du inte får missa - 50 böcker att läsa innan du fyller 6 år” sprids via BVC.

Särskilda insatser för barn med funktionsvariationer

- ”Läs på recept” är ett samarbete mellan BVC, logopeder, barnbibliotekarier och Kultur Gävleborg. Logopeder och BVC-sköterskor skriver ut ”recept” på böcker som tränar barnets språkstörning. ”Receptet” tas med till folkbiblioteket och böckerna lånas.
- Språkväskor för olika sorters språkträning finns till utlåning på folkbiblioteken.
- Information om Äppelhyllan sprids på BVC-träffar och Bokstartsträffar.

Särskilda insatser för barn med annat modersmål än svenska

-Bokstartsmaterialet finns på många olika språk.

-Familjer som tillhör någon av de nationella minoriteterna kan, förutom gåvoboken "Knacka på", även få ett språkpaket på minoritetsspråket.

- Häftet "Böckerna du inte får missa - 50 böcker att läsa innan du fyller 6 år" finns översatt till engelska, arabiska, finska och somaliska.

Insatser som främjar barns delaktighet och eget skapande

- Sagostunder på båda folkbiblioteken med möjlighet att rita, leka och spela spel. Information om sagostunderna sprids till föräldrarna bl.a. via BVC.

Samarbete förskola/folkbibliotek

- Bokkassar på förskolorna. Folkbiblioteken sammanställer färdiga kassar med bilderböcker, som föräldrarna kan låna hem.
- När kulturavdelningen erbjuder förskolorna teater och biofilm som bygger på bilderböcker, så köper folkbiblioteken in böckerna till alla förskolor.
- Folkbiblioteken erbjuder sagostunder i olika former, med det vidgade textbegreppet i åtanke.
- Barnbibliotekarien bokpratar och informerar på förskolornas föräldramöten på efterfrågan och i mån av tid.
- På bibliotekets webbplats finns en sida för pedagoger, med biblioteksinformation och lästips.
- Biblioteket har startat ett språknätverk med ombud för förskolor och BVC/Bokstart.

- Gemensamma fortbildningar kring språk, bilderböcker m.m.
- Kulturombud på förskolorna.
- Utdelning av pixiboken "Läsning är livet : 17 skäl för barnboken" till föräldrar och en "vanlig" pixibok till barnen på alla förskolor i kommunen.

Särskilda insatser för barn med funktionsvariationer

- Folkbiblioteken har Äppelhyllor med olika sorters media anpassade för förskolebarn med olika funktionsvariationer. Behovsriktade inköp görs i samråd med förskolepersonalen.
- Sagostunder med TAKK.
- Språkväskor för olika sorters språkträning finns till utlåning på folkbiblioteken.

Särskilda insatser för barn med annat modersmål än svenska

- Folkbiblioteken köper in bilderböcker på de språk som talas i kommunen. Ovanåkers folkbibliotek ingår i HelGe-biblioteken, och låntagarna har därmed tillgång till mediabeståndet i hela Gävleborg. Behovsriktade inköp och beställningar görs i samråd med förskolepersonalen.
- Inköp av "tvillingböcker", d.v.s. samma titel både på svenska och på andra språk. Förskolan läser den svenska boken och föräldern lånar hem och läser "tvillingboken".
- Inköp av PENpalkompatibla böcker på olika språk, som förskolorna kan låna. Även PENpal lånas ut av folkbiblioteken. PENpal är en mp3-spelare/scanner som kan "läsa" böcker högt sida för sida.
- Pixiboken "Läsning är livet : 17 skäl för barnboken" delas även ut på andra språk.

Insatser som främjar barns delaktighet och eget skapande

- Ett berättarbord, som stimulerar barns skapande av berättelser, kan lånas av förskolorna via huvudbiblioteket. Bordet är skapat av författaren och illustratören Mattias Gordon och ägs av Kultur Gävleborg.

- Folkbiblioteken lånar ut temaväskor om olika barnboksfigurer till förskolorna. Väskorna innehåller böcker, spel, pussel och dockor/figurer som barnen kan leka med. På bibliotekswebben finns en lista över väskornas innehåll och även länkar till appar och webbsidor med anknytning till figurerna.

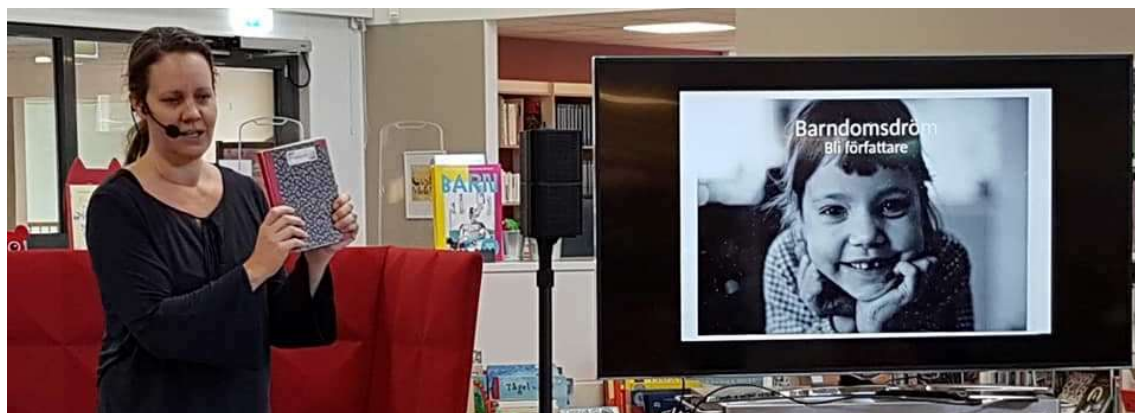
- Folkbiblioteken lånar ut programmeringsbara minirobotar samt mattor, som fungerar som banor till robotarna. Biblioteken erbjuder också handledning. Barnen kan sedan på ett enkelt sätt prova att programmera robotarna.

Temaväskor

Samarbete skola/folkbibliotek

- Förskoleklasserna kommer till folkbiblioteken på bokskola. Alla barn får egna lånekort och brev till föräldrarna.
- Biblioteksvisningar för skolklasser.
- År 1-6. De skolor som ligger närmast folkbiblioteken kommer på regelbundna besök under ordinarie öppettider för att låna böcker. Då finns alltid en bibliotekarie tillgänglig, som kan tipsa om bra böcker och hjälpa eleverna att hitta det de söker.
- År 5. Författarbesök till alla år 5-klasser i kommunen. Folkbiblioteken sköter all administration kring besöken (bokar författare och planerar besöken på skolorna), medan skolan står för kostnaden för författarbesöken. Folkbiblioteken köper in extra exemplar av författarens böcker till både de egna biblioteken och till skolbiblioteken. Ibland förekommer författarbesök även för andra årskurser.
- Bokprat. Bibliotekarierna bokpratar för skolklasser i mån av tid.
- Folkbiblioteken köper in och utrustar skolbiblioteksböcker till grundskolebibliotek i kommunen. Skolorna ansvarar själva för den dagliga skötseln av skolbiblioteken. Folkbiblioteken har en rådgivande funktion och hjälper till med bokgallring och planering av böckernas uppställning i skolbiblioteken i mån av tid.
- Folkbiblioteken köper in grupp- eller klassuppsättningar av böcker till skolornas olika läsprojekt.
- ”Läs en film”. Eleverna läser boken och ser filmen, som bygger på boken. För lärarna finns handledningar med konkreta tips på hur de kan arbeta med materialet. Folkbiblioteken förmedlar lån av böckerna och köper in klassuppsättningar vid behov. Samarbete med Astrakan/Sandvikens kommun och Kultur Gävleborg.
- Om en skola vill satsa på något läsprojekt är folkbiblioteken en resurs med kunskaper om litteratur, författare och föreläsare. Övrig medverkan av bibliotekarierna (bokprat, boksamtal m.m.) i mån av tid.
- Kulturombud på skolorna.
- På bibliotekets webbplats finns en sida för pedagoger, med biblioteksinformation och lästips.
- Bibliotek och museum på Vox Cultura samarbetar kring utställningar och kring klassbesök, så skolorna kan kombinera biblioteks- och museibesök. Minst en utställning per år ska ha barn/ungdomar som främsta målgrupp.

Särskilda insatser för barn med funktionsvariationer

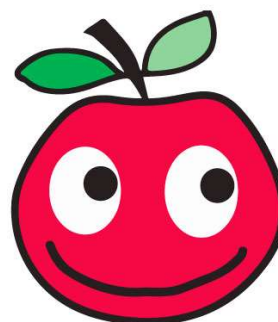
-Biblioteken köper in olika media, som är anpassade för barn med funktionsvariationer. För elever med läs- och skrivsvårigheter köps lättlästa böcker på olika nivåer. Biblioteken bränner DAISY-talböcker efter lärarnas önskemål. Biblioteken förmedlar också Legimus (egen talboksnedladdning) till barn/föräldrar och informerar om Legimus till pedagoger, föräldrar och elever.

-Till Äppelhyllorna köps olika media, som passar särskolans elever. Biblioteken köper också in böcker som handlar om barn med olika funktionsvariationer, som barnen kan identifiera sig med, och böcker som riktar sig till föräldrar och pedagoger. För hörselskadade och deras anhöriga finns böcker, dataspel, filmer och språkkurser med teckenspråk. Behovsriktade inköp/beställningar görs i samråd med skolpersonalen.

-Hörselskydd och koncentrationshjälpmedel för barn finns att låna på biblioteken.

- Biblioteksvisningar för särskolelever, anpassade till elevernas förmåga att ta till sig information, görs på förfrågan.

- Information om Äppelhyllan sprids via bibliotekswebben och genom en broschyr.

Särskilda insatser för barn med annat modersmål än svenska

- Låneregler och annan biblioteksinformation finns på många olika språk.

- Anpassade biblioteksvisningar.

- Folkbiblioteken köper in böcker på förekommande språk, vid behov kompletterat med depositioner från Mångspråkiga lånecentralen. Behovsriktade inköp/beställningar görs i samråd med skolpersonalen.

- ”Tvillingböcker”, d.v.s. samma titlar både på svenska och på hemspråket, lånas ut till skolorna. Det finns flera olika sätt att jobba med ”tvillingböckerna” på skolan eller i hemmet.

- PENpal och PENpalkompatibla böcker på olika språk lånas ut till skolorna.

Insatser som främjar barns delaktighet och eget skapande

- Utställningar på folkbiblioteken i samarbete med skolorna, då elever får visa upp sina egna dikter, berättelser, konstverk och andra arbeten.

- Folkbiblioteken tar emot prao-elever från skolans alla stadier.

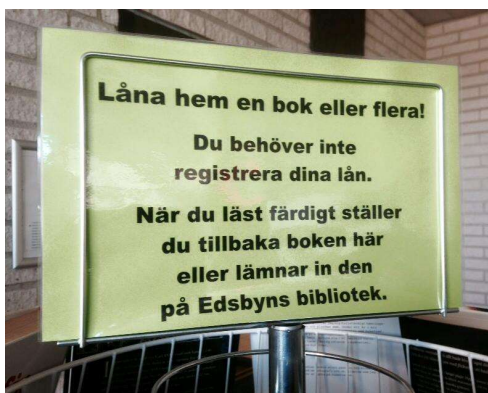
- Införande av ”biblioteksråd” med elever från Alftaskolan.

- Varje år arrangerar skolan en skrivartävling för eleverna i skolår 8 i Edsbyn. Bibliotekspersonalen är jury och väljer ut de segrande bidragen.

- Berättarbordet och programmeringsrobotar lånas ut även till skolor.

Folkbibliotekets uppsökande arbete och andra aktiviteter gentemot barn och ungdomar på fritiden

- Sagostunder på folkbiblioteken med möjlighet att rita, leka och spela spel. Information till föräldrarna sprids via BVC, bibliotekswebben, Facebook, Instagram och affisivering.
- Bokkassar, som barn och föräldrar får låna hem, finns på många förskolor. Syftet är att uppmuntra till bokläsande på fritiden.
- Häftet "Böckerna du inte får missa - 50 böcker att läsa innan du fyller 6 år" är tänkt att inspirera till läsning i hemmet. Häftet innehåller förslag på böcker för barn från ca 3 till 6 år och föräldrar att läsa tillsammans. När barnen har läst 25 av böckerna får de en gåvobok på biblioteket, och när de läst 50 böcker får de ytterligare en gåvobok och ett diplom. Häftet har tagits fram av HelGebiblioteken och Region Gävleborg.
- Månadstävlingar och lovtävlingar på folkbiblioteken, med olika tävlingar för olika åldrar. Utlottning av bokvinster.
- "Lättläst på fritids". Depositioner med lättlästa böcker på fritidshem.
- Barnboksdepositioner från folkbiblioteken finns i olika väntrum där barn vistas, t.ex. hos folktandvården och hälsocentraler.
- Boksurrer och bilderboksbackar med böcker för registreringsfri utlåning finns på olika platser i kommunen.

- Spelfredagar på folkbiblioteken (TV-spel, brädspel och andra sällskapsspel).
- "Häng på Bibblan!" på Edsbyns bibliotek, för barn 9-12 år. Bokprat, pyssel, skriververkstad, film m.m.
- Skollovsaktiviteter på folkbiblioteken.
- Folkbiblioteken samarbetar med föreningar i kommunen i samband med olika aktiviteter, bl.a. bandy-, fotbolls-, film- och teaterförening.
- Sommarbokenaktiviteter för barn 8-12 år, bl.a. kravlösa bokträffar, i samarbete med Barnens bibliotek.
- Sommarläsning för barn och ungdomar från 6 år och uppåt. "Låna och läs fem böcker, så får du välja en gåvobok!"
- Sommarbibblan – biblioteks- och fritidsaktiviteter utomhus på olika platser i kommunen under sommarlovet.
- I samarbete med andra verksamheter inom kulturavdelningen och olika föreningar i kommunen arrangeras Alla barns dag, en dag då alla aktiviteter är gratis. Biblioteket anordnar aktiviteter med bokanknytning.
- Folkbiblioteken uppmärksammar pridedagen i Edsbyn med tips på regnbågsböcker och -filmer för barn och ungdomar och deltar med popupbibliotek på plats i parken.

Särskilda insatser för barn med funktionsvariationer

- Samarbete med FUB och kommunens fritidsavdelning. Huvudbiblioteket medverkar två gånger per termin i Onsdagsklubben på fritidsgården, en fritidsverksamhet för ungdomar och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning.
- Sagostunder med TAKK.

- LL-hyllor på biblioteken.
- Hörselskydd och koncentrationshjälpmedel för barn finns att låna på biblioteken.

Särskilda insatser för barn med annat modersmål än svenska

- Ny i Sverige-hyllor och minoritetshyllor på folkbiblioteken.
- Låneregler och annan biblioteksinformation finns på många olika språk.
- Folkbiblioteken köper in mycket barn- och ungdomsböcker på olika språk.
- Häftet ”Böckerna du inte får missa - 50 böcker att läsa innan du fyller 6 år” finns översatt till engelska, arabiska, finska och somaliska.
- Aktiviteter på andra språk samt aktiviteter utan talat språk (sagostunder, bokträffar, film, teater).
- Språkcaféer på folkbiblioteken.

Insatser som främjar barns delaktighet och eget skapande

- Olika skapande aktiviteter på folkbiblioteken, främst på skollov.
- Folkbiblioteken försöker uppmärksamma och uppmuntra ungdomar med specialintressen och särskilda talanger/kunskaper och erbjuder dem att medverka på biblioteken, t.ex. vid skollovsaktiviteter för yngre barn.
- Månadens barnboksfigur. Varje månad har folkbiblioteken en speciellt utvald barnboksfigur, som visas upp särskilt mycket. Barnen kan leka, måla, lägga pussel, spela spel och naturligtvis låna böcker med månadens barnboksfigurer.

- Skrivarverkstäder för ungdomar, med det mobila skrivinspirations-materialet ”Skrivarlyan”, som Litteraturhuset Trampolin har tagit fram i samarbete med Kultur Gävleborg.
- Folkbiblioteken anordnar digitala aktiviteter för barn och ungdomar, t.ex. scratchprogrammering, programmera minirobotar, göra egna filmer m.m. Samarbete med gymnasieskolans teknikprogram och Kulturskolans filmpedagog.
- Bibliotekens aktiviteter är alltid kostnadsfria och kräver aldrig tillgång till egna datorer eller surfplattor.